

D E C I Z I E

24 decembrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Valentina Clevadi
Iuliana Oprea
Ion Druță
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de către Porcari Aliona,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Asociației de Economii și
Împrumut „Trestieni-Invest” împotriva Alionei Porcari cu privire la încasarea sumei,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 aprilie 2014, prin care a fost
respins apelul declarat de către Porcari Aliona și menținută hotărârea Judecătoriei
Călărași din 30 septembrie 2013, prin care acțiunea a fost admisă,

c o n s t a t ă:

La 25 octombrie 2012, AEÎ „Trestieni-Invest” a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Alionei Porcari cu privire la încasarea sumei.

În motivarea acțiunii a indicat că la 27 octombrie 2008, a încheiat cu Aliona
Porcari contractul de împrumut cu dobândă nr. 306, prin care ultima a primit de la
asociație suma de 30 000 lei, pentru un termen de 14 luni, cu o dobândă de 30 % anual
cu scadența, iar scadența finală fiind 20 decembrie 2009.

Susține că pârâta nu a respectat graficul de rambursare, astfel, înregistrând în
repetate rânduri datorii la tranșele împrumutului și dobânda aferentă, respectiv, fiind
încălcate de fiecare dată angajamentele asumate de către debitor.

Menționează că în scopul soluționării litigiului pe cale extrajudiciară, asociația a
atenționat pârâta cu privire la existența și mărimea datoriilor, obligația de a restitui
suma împrumutului, dobânzile aferente, penalitățile cât și despre intenția asociației de
a acționa în judecată, în cazul în care debitorul nu v-a efectua plățile conform
contractului, însă, până la data intentării prezentei cereri datoria nu a fost achitată.

Solicită încasarea de la Porcari Aliona în beneficiul AEÎ „Trestieni-Invest” suma
de 143 959 lei formată din împrumut în mărime de 30 000 lei, dobânda aferentă în
mărime de 32 250 lei și penalitatea în suma de 81 709 lei.

Ulterior, AEÎ „Trestieni-Invest” a depus cerere de majorare a cuantumului
cerințelor, solicitând încasarea de la Aliona Porcari în beneficiul AEÎ „Trestieni-

Invest” suma de 198 584 lei, formată din împrumut în mărime de 30 000 lei, dobânda aferentă în mărime de 40 500 lei și penalitatea totală în mărime de 128 084 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Călărași din 30 septembrie 2013, acțiunea a fost admisă, fiind încasat de la Porcari Aliona în beneficiul AEÎ „Trestieni-Invest” datoria în sumă de 198 584 lei, iar de la Porcari Aliona în beneficiul statului a fost încasată taxa de stat în sumă de 5 957,52 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 29 aprilie 2014, a fost respins apelul declarat de către Porcari Aliena și menținută hotărârea primei instanțe.

La 24 iulie 2014, Porcari Aliona a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o ilegală, neîntemeiată și emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural.

Susține că prin prisma prevederilor art. 130, 239 CPC și art. 6 a Convenției CEDO, obligația instanței de judecată este să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază decizia, iar având în vedere caracterul determinat al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii, de astfel, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a constata pur și simplu declarațiile uneia dintre părți.

Menționează că instanța de apel la emiterea deciziei nu a constatat circumstanțele necesare la soluționarea justă a litigiului apărut, nu a dat o apreciere legală probelor și argumentelor aduse de către acesta.

Consideră instanțele inferioare au interpretat eronat prevederile art. 869 din Cod civil, deoarece, dobânda anuală conform contractului de împrumut nr. 306 din 27 octombrie 2008, este de 30 de %, ceea ce contravine cu rata de bază a Băncii Naționale, iar în perioada acțiunii contractului de împrumut, rata de refinanțare a Băncii Naționale a virat de la 15,5 % până la 11%, care urmau de a fi luate în calcul, respectiv fiind vădit că înțelegerea asupra dobânzii în acest caz, nu se află într-o relație rezonabilă cu rata de refinanțare a Băncii Naționale.

La fel invocă că instanțele judecătorești la emiterea hotărârilor nu au dat o apreciere nici prevederilor art. 17 alin.(2) al Legii asociațiilor de economii și împrumut nr. 139 –XVI din 21 iunie 2007, care indică că persoana obține calitatea de membru al asociației după adoptarea de către consiliul a hotărârii privind primirea sa în asociație și achitarea cotei de membru, însă, la solicitarea sa, cu privire la prezentarea cererii de aderare ca membru la AEÎ „Trestieni Invest” și dovezile de achitare a cotei de membru, de către intimată nu au fost prezentate, deoarece, astfel de cerere nu există.

Afirmă că instanțele nu s-au expus nici asupra argumentelor invocate de dînsa cu privire la cererea de împrumut înaintată de către Consiliul AEÎ „Trestieni Invest” și respectiv, setul de acte înaintat pentru obținerea împrumutului, astfel cererea de împrumut este îndeplinită de solicitantul împrumutului.

Susține că potrivit concluziei raportului de expertiză, cererea de acordare a împrumutului cât și semnătura solicitatului au fost efectuate de o altă persoană, mai mult, pe parcursul examinării pricinii, intimata nu a prezentat actele necesare la

eliberarea împrumutului și anume copia procesului-verbal al ședinței consiliului AEÎ „Trestieni Invest”.

Astfel, instanța de apel la emiterea deciziei nu a verificat prin prisma dispozițiilor legale în materie, declarațiile invocate de dânsa, fapt ce denotă că decizia recurată nu conține nici o apreciere ce ar determina definitiv și incontestabil certitudinea adoptării soluției.

Consideră că instanțele inferioare la emiterea deciziei eronat nu s-au expus asupra argumentelor invocate de acesta în referința anexată la dosar, cu privire la discordanțele dintre contractele de împrumut și dispozițiilor de plată prezentate de către AEÎ „Trestieni Invest” în cadrul ședințelor de judecată, deoarece, atât în contractul de împrumut, cât și în dispoziția de plată au fost adăugate semnături la rubrica fidejutor, precum și în dispoziția de plată.

Nu s-a reținut la adoptarea hotărârilor contestate nici faptul că contractul de împrumut, care a fost prezentat și confirmat cu originalul de către D-na Gorea în Judecătoria Nisporeni diferă de cel prezentat din Judecătoria Călărași și anume, în contractual prezentat la Nisporeni la punctul 3.4 rubrica semnătura, lipsește semnătura fidejutorului, iar în contractul prezentat la Călărași la punctul 3.4 este semnătura fidejutorului, iar fără semnătura fidejutorului împrumutul nu poate fi acordat, mai mult, locul și poziția ștampilei diferă de la un contract la altul, deoarece unul apare cu o singură semnătură a D-nei Gorea altul este cu 2 semnături, cât și faptul că nici pe unul din contracte nu a fost stipulată data când a intrat în posesia unui exemplar.

De asemenea, indică că contractul de împrumut a fost întocmit la data de 27 octombrie 2008, prin care s-a indicat că asociația care a eliberat împrumutul se numește Asociația de Economii și împrumut Trestieni-Invest, iar dispoziția de plată este întocmită la data de 28 octombrie 2008, de la întreprinderea AEIC din Valea-Trestieni (Asociația de Economii și Împrumut a Cetățenilor din Valea Trestieni), fapt confirmat prin certificatul de înregistrare eliberat la 31 decembrie 2008, respectiv, denumirea asociației fiind schimbată.

Invocă că membru asociației urmează să ramburseze împrumutul conform graficului de rambursare stabilit în contractual de împrumut, iar în caz că are întârzieri la rambursare se întreprind măsuri de către conducerea AEÎ și anume avertisment, invitația la ședința consiliului și la Adunarea Generală pentru a explica cauzele întârzierii, cât și se înștiințează și fidejutorul despre întârziere, însă, la caz, dânsa nu a primit nici un sunet, nici un avertisment și nici o înștiințare despre faptul că urmează să restituie împrumut sau dobândă.

La fel, indică că la materialele dosarului, contrar prevederilor art. 167 alin.(1) lit. d) CPC, lipsește documentul care confirmă cu certitudine respectarea procedurii de soluționare prealabilă a litigiului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei instanței de apel din 29 aprilie 2014 a fost expediată în adresa recurente la 29 mai 2014, fapt confirmat prin copia scrisorii de însoțire (f. d. 83).

Instanța de recurs consideră că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 24 iulie 2014 în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea hotărârii primei instanțe din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Înaintând acțiunea în judecată împotriva Alionei Porcari, AEÎ „Trestieni-Invest”, concretizându-și cerințele, a solicitat încasarea de la Aliona Porcari în beneficiul AEÎ „Trestieni-Invest” suma de 198 584 lei, ce constituie suma împrumutului neachitat în mărime de 30 000 lei, dobânda aferentă în mărime de 40 500 lei și penalitatea totală în mărime de 128 084 lei.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii și admiterii acesteia.

Judecând apelul declarat de Aliona Porcari, instanța de apel, reieșind din temeiurile și obiectul acțiunii, cu aplicarea corectă a legii materiale, stabilind circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii și având la bază cumulul de probe prezentate de părți, corect a ajuns la concluzia legalității hotărârii primei instanțe, prin care acțiunea a fost admisă.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reține că din materialele dosarului rezultă cu certitudine că prin contractul de împrumut nr. 306 din 27 octombrie 2008, Asociația de Economii și Împrumut „Trestieni-Invest” i-a împrumutat Alionei Porcari suma de 30000 lei, cu termenul final de rambursare la 20 decembrie 2009, fiind stabilită la pct. 2.1 al contractului rata anuală a dobânzii în mărime de 30% (f.d. 7 vol.I).

Conform art. 867 alin. (1) și (2) Cod civil, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date. Contractul de împrumut este gratuit dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Astfel, obiectul contractului de împrumut îl constituie banii sau alte bunuri fungibile, acesta fiind prezumat a fi gratuit, dacă legea sau contractul nu prevăd altfel.

Potrivit art. 666 alin. (1) Cod civil, contract este acordul de voință realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice.

Art. 667 alin. (1) Cod civil, stipulează că părțile contractante pot încheia în mod liber, în limitele normelor imperative de drept, contracte și pot stabili conținutul lor, iar alin. (3) al aceluiași articol, stabilește că părțile pot încheia contracte care nu sânt prevăzute de lege (contracte nenumite), precum și contracte care conțin elemente ale diferitelor contracte prevăzute de lege (contracte complexe).

Potrivit art. 199 Cod civil, consimțământul este manifestarea, exteriorizată, de voință a persoanei de a încheia un act juridic. Consimțământul este valabil dacă provine de la o persoană cu discernământ, este exprimat cu intenția de a produce efecte

juridice și nu este viciat, iar potrivit art. 679 alin. (1) Cod civil, stipulează că contractul se consideră încheiat dacă părțile au ajuns la un acord privind toate clauzele lui esențiale.

Cu referire la dispozițiile citate, este incontestabil că la încheierea contractului de împrumut, Porcari Aliona și-a exprimat acordul, nefiind întrunite condițiile vicerii consimțământului acesteia.

Conform art. 668 (1) Cod civil, contractul încheiat legal obligă părțile nu numai la ceea ce au stipulat expres, dar și la tot ceea ce rezultă din natura lui în conformitate cu legea, cu uzanțele sau cu principiile echității, iar alin. (3) al aceluiași articol indică că contractul poate fi modificat sau rezolvit numai în conformitate cu clauzele sale ori prin acordul părților dacă legea nu prevede altfel.

De altfel, materialele cauzei, atestă cu certitudine că contractul de împrumut este cu titlu oneros, fiind purtător de dobândă.

La caz prezintă relevanță și prevederile art. 585 Cod civil, care indică că, în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobândă, se plătește o dobândă egală cu rata de refinanțare a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Totodată art. 869 alin.(1) și (2) CC în baza contractului de împrumut, părțile pot prevedea și plata unei dobânzi, care trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei. Înțelegerea asupra dobânzii prin care se încalcă dispoziția alin.(1) este nulă.

În același timp, este cert că părțile au stabilit prin contractul de împrumut că pentru utilizarea împrumutului Împrumutatul va plăti Împrumutătorului dobânda în mărime de 30% anual.

La acest capitol, instanța de recurs ține să menționeze că la aplicarea art.869 alin.(1) al Codului civil, se va ține cont de specificul pieței financiare nonbancare și a legislației aferente.

Astfel, conform pct. 17 a Normelor de prudență financiară a asociațiilor de economii și împrumut a cetățenilor, aprobate de Comisia Națională a Pieței Financiare prin Hotărârea nr. 17/8 din 30 aprilie 2008, rata dobânzii la împrumuturile acordate de către asociație trebuie să fie stabilită la un nivel suficient pentru a acoperi cheltuielile privind dobânzile la mijloacele financiare atrase, cheltuielile suportate și constituirea și/sau menținerea rezervei instituționale la nivelul minim stabilit la art.33 din Legea nr.139 din 21 iunie 2007.

Aici se va remarca că Asociația de Economii și Împrumut „Trestieni-Invest” în justificarea dobânzii anuale în mărime de 30%, a invocat că aceasta dobândă a fost calculată luându-se în considerație că Asociația de Economii și Împrumut „Trestieni-Invest” se creditează de SRL „Microinvest” din 26 octombrie 2008 cu dobânda de 22,96% anual, iar din 30 ianuarie 2009 cu dobânda de 24% anual.

Prin urmare, instanța de recurs consideră rezonabilă rata dobânzii calculată conform sumei următoarelor componente: 1) costul creditorului atragerii mijloacelor financiare, aici este de menționat că la data acordării împrumutului, 27 octombrie 2008, rata de referință interbancară (CHIBOR) publicată de Banca Națională a Moldovei era de 22,19%, 2) profitul creditorului de aproximativ jumătate din costul indicat la componenta 1); c) cheltuielile suportate de creditor și costurile aferente menținerii rezervei instituționale, de aproximativ 5 %.

Sub acest aspect, este evident că rata procentuală de 30% stabilită în contractul de împrumut semnat cu Porcari Aliona este una rezonabilă, or, la caz, nu s-au stabilit temeiuri de reducere a dobânzii prin aplicarea nulității parțiale în sensul normei prevăzute la art. 220 alin. (1) Cod civil.

În plus, articolul 1237 Cod civil nu face nici o referire la existența unui raport rezonabil dintre dobânda la împrumut și rata de refinanțare a Băncii Naționale a Moldovei și cu atât mai mult la modul de aplicare în acest sens a prevederilor subsidiare cu privire la împrumut.

O asemenea referire nu a putut fi prevăzută de către legiuitor ținând cont de modul de formare a resurselor de prudență financiară a asociațiilor economiei și împrumut.

În același timp, rezonabilitatea relaționării ratei de bază a Băncii Naționale a Moldovei cu dobânda aplicată în contractele de împrumut este evidentă, or instituția împrumutului se prezumă a fi gratuită și nu este reglementată ca fiind o activitate comercială, în situația în care împrumutul este purtător de dobândă.

Astfel, rata dobânzii în mărime de 30% aplicată de Asociația de Economii și Împrumut „Trestieni-Invest” în contractul de împrumut nr. 306 din 27 octombrie 2008 s-a aflat în corelație cu regulile echității contractuale.

În asemenea împrejurări, este neîntemeiată referirea recurente la faptul că în perioada acțiunii contractului de împrumut 27 octombrie 2008 - 20 decembrie 2009, rata de refinanțare a Băncii Naționale a virat de la 15,5% până la 11%, fiind vădit că înțelegerea asupra dobânzii în acest caz nu se află într-o relație rezonabilă cu rata de refinanțare a Băncii Naționale, deoarece la caz s-a constatat incontestabil, că Asociația de Economii și Împrumut „Trestieni-Invest” se creditează de SRL „Microinvest” din 26 octombrie 2008 cu dobânda de 22,96% anual, iar din 30 ianuarie 2009 cu dobânda de 24% anual, fapt ce denotă netemeinicia alegerii recurente invocate în acest sens.

Sunt lipsite de sens și apreciate critic de instanța de recurs susținerile recurente cu privire la faptul că cererea de acordare a împrumutului, precum și semnătura solicitantului au fost efectuate de o altă persoană, dar nu de către solicitant, deoarece, după cum corect a remarcat și instanța de apel, prin Concluzia Raportului de expertiză nr. 1174 din 08 iulie 2013 se constată cu certitudine că semnăturile din contractul de împrumut nr. 306 din 27 octombrie 2008, încheiat între AEÎ „Trestieni-Invest” și Porcari Aliona, precum și dispoziția de plată nr. 258 din 28 octombrie 2008 aparțin însuși Alionei Porcari.

Astfel, se denotă cu claritate că instanța de apel a dat o apreciere amplă argumentelor invocate de Aliona Porcari în apelul declarat, care de fapt au fost invocate și susținute de ultima și în recursul înaintat.

Cu toate acestea, la caz este de menționat și faptul că recurenta nu a contestat în instanța de judecată nici contractul de împrumut și nici unele clauze ale acestuia pentru a demonstra consecvența argumentelor sale din apel și din recurs, acestea, în atare situație, fiind considerate doar ca declarative.

În această ordine de idei instanța de recurs remarcă corectitudinea concluziei instanțelor ierarhic inferioare că Aliona Porcari nu și-au onorat obligațiile prevăzute în contractul de împrumut nr. 306 din 27 octombrie 2008 și, prin urmare, temeinic și legal au admis acțiunea integral, hotărârile în acest sens fiind adoptate în limitele competenței, reieșind din temeiul și obiectul acțiunii, justețea concluziilor instanțelor

fiind întemeiată pe cumulul de probe administrate și apreciate cu respectarea normelor de drept procedural, în cadrul judecării pricinii fiind create condiții obiective participanților la proces, întru realizarea drepturilor sale procedurale.

În consecință, nu pot constitui temei de admitere a recursului argumentele invocate în recurs, întrucât sunt similare celor invocate atât în prima instanță, cât și instanța de apel, nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, fiind expuse asupra temeiurilor de fapt și nu de drept, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În conexiunea celor relatate, instanța de recurs, prin prisma jurisprudenței CEDO și anume cauza Rebait și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995, unde s-a menționat că „... art. 6 § 1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes”, consideră necesar de a respinge și alte argumente invocate în recurs.

Astfel fiind instanța de recurs reține că atât instanța de apel, cât și prima instanță în situația dedusă judecării corect au ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii și admiterii acesteia în sensul formulat.

Față de cele ce preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de către Porcari Aliona.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 29 aprilie 2014 și hotărârea Judecătoriei Călărași din 30 septembrie 2013 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Asociației de Economii și Împrumut „Trestieni-Invest” împotriva Alionei Porcari cu privire la încasarea sumei.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Valentina Clevadi

Iuliana Oprea

Ion Druță

Tamara Chișca-Doneva